

קראו את הטקסטים, וענו על השאלות שאחריהם.

ל"ג בעומר הוצא מהקשרו: אולי ניצוק לו תוכן חדש?

מעובד על פי אורית לטר, אתר "כיפה", מאי 2017

כל הארץ גחלים גחלים : לא מכירה חג שכל כך יצא מהקשרו, כמו ל"ג בעומר. העיסוק האובססיבי של הילדים באיסוף הקרשים, ההכנות המוטרפות והמוגזמות לאוכל שיוגש לאור המדורה, שלא לדבר על חלוקת ה"חברות" בין הילדים- שזורעת הרבה איבה וחוסר אחדות, עד כדי גיצים שמתעופפים בין מדורות כיתתיות ושבטיות.. אין שום בדל של קשר- לא לתלמידי רבי עקיבא, לא למדורות הניצחון של בר כוכבא ובטח שלא להילולת רבי שמעון בר יוחאי.

5

לאור המדורה, אין צל של הזדמנות, לשוחח על מהות החג ועל צדדיו הנגלים והנסתרים. כך יוצא שלמרבית הילדים והמבוגרים, אין מושג קלוש באשר למקור או לגלגולי המקורות לחג, והוא הפך לשריפת ענק לא הגיונית בכלל.

אני מבקשת להעלות שאלה לסדר חדש לל"ג בעומר. כזה שיחזיר קצת מהמהות, שיאפשר לנו ולתלמידינו לשאול את השאלות המתבקשות על סיבות החג ומנהגיו. שיאפשר לנו לחגוג משהו מטעם המסורת האמיתית של החג. למשל, להחיות את מנהג תהלוכת המנרה של יהודי גירבה (טוניסיה), שבה נהגו לציין את הילולת רשב"י. על פי מנהגם זה, התקיימה תהלוכה חגיגית ושמחה שהקיפה את כל בתי היהודים באי, הודלקו נרות ומנורות לכבוד רשב"י ושרו שירים ופיוטים לכבוד התנא הקדוש. מיותר לציין כי לא הודלקו מדורות גדולות מרכזיות. מנהג זה מקובל בארץ בקרב קהילות ובתי כנסת של יוצאי גירבה וכן הוא מתקיים גם אצלנו בשכונה בקריית מנחם בירושלים. אגב, חגיגת הילולת רשב"י באמצעות הדלקת אבוקות של אש, היא כנראה הקשר החזק ביותר הידוע לחג ולמנהג האש, מבין שלוש הסיבות שצוינו לעיל.

10

15

אפשרויות נוספות לחג- לקיים הילולות של ריקודים ושמחה, סעודות חגיגיות (מוארות בנרות יפים), עצרות וכינוסים של אחווה ואחדות, התנדבות קהילתית או בית ספרית גדולה- לתיקון סיבת מותם של תלמידי רבי עקיבא, שלא נהגו כבוד זה בזה ועל כן נענשו.... או כל רעיון אחר שיוליד מוחנו הקשור לסיפורי החג וננציח אותו בלילה זה.

20

השאלה היא האם יש בנו את האומץ להגיד – סליחה, הגזמנו. הלכנו רחוק מדי. התרחקנו מדי מהסיבה והפכנו את הטפל לעיקר, עד כדי הסרת הטעם. האם נוכל לשוב מדרכנו ולהציע כיוון חדש? ל"ג בעומר בימינו הוא אסופה של זיהום אוויר, השחתת הטבע – הצומח והחי, ונדלזים כלפי הדומם, סיכון וסכנות בטיחות, איבה ושבטיות בין המדורות, הפקרת הילדים בשעות מאוחרות ברחובות ובמקומות נידחים.... כל כך הרבה גזרות שליליות שהלילה הזה טומן בחובו... ועלינו לומר לו- די! מונחות לפתחנו לא מעט הזדמנויות פז לנוהל חדש ושונה- האם לא נאמץ אותן?!

25

מדורות או לא להיות- האם ל"ג בעומר יכול להתקיים ללא הדלקת המדורות?

מעובד על פי אתר "מעריב", מאי 2019

קצת יותר ממחצית היהודים בישראל נוהגים, או לפחות נהגו, להדליק מדורה בערב ל"ג בעומר. אם לדייק: מדובר על 51% שאומרים שהם מדליקים, על פי הסקר המקיף של פרופ' קמיל פוקס, שעומד בבסיס המחקר והספר "יהדות ישראלית, דיוקן של מהפכה תרבותית". המדורה היא מנהג כללי-ישראלי. חילונים מדליקים (גם אם קצת פחות), חרדים מדליקים (קצת יותר), דתיים (יותר מכולם), מסורתיים (איפשהו באמצע). מי שגרים בכפר מדליקים יותר ממי שגרים בעיר. זה צפוי. מי שיש להם ילדים, שולחים אותם למדורה גם אם הם עצמם אינם הולכים (63%). זה ברור.

5

כדאי לבדוק את הנתונים האלה מחדש בעוד שנה או שנתיים. כדאי לראות האם מה שקורה השנה, או נדמה שקורה, הוא תחילתו של תהליך שסופו הוא גם סופה של המדורה המסורתית. הרב הראשי כבר אומר שאין צורך, הכבאים מבקשים לוותר, חלק מהעיריות מציעות בריכה ואטרקציות נוספות כתחליף, פעילי איכות הסביבה מזהירים. בשנים האחרונות קיימת ירידה בהדלקת מדורה כחלק ממנהג החג. גם בגלל המודעות לנזקים שהיא גורמת, גם בגלל הרגישות הגוברת לענייני איכות סביבה וחיים, גם, ואולי בעיקר, משום שישראל גדלה. אין דין מדורות שמדליקים שני מיליון יהודים כדין מדורות שמדליקים 6.5 מיליון יהודים.

10

הדלקת מדורה היא המנהג העיקרי של ל"ג בעומר. על כן ראוי לשאול לא רק האם להדליק או לא להדליק, אלא גם מה יקרה למועד הזה בלוח השנה בהיעדר מדורות. האם דינו להיעלם מתודעתם של רוב הישראלים, כפי שנעלמו מועדים אחרים שרק מעטים מקיימים אותם, נאמר, צום י"ז בתמוז? האם דינו להפוך ליום שיש עליו בלעדיות לקבוצה מסוימת – גדולה

15

למדי, כחצי מיליון בשנה – של מי שעולים לקבר רבי שמעון בר יוחאי? יום ירושלים הוא דוגמה לסוג כזה של יום, שרק ציבור אחד מקפיד לשמור עליו באופן קבוע (הציונות הדתית).

בלי מדורה, יש רק שתי אפשרויות: למצוא תוכן חדש, או להבין שזה נגמר. להבין שבנסיבות הקיימות אין דרך לקיים את המסורת היהודית הזאת, שממילא לא תמיד קוימה בקפדנות, שממילא קיבלה תנופה מכוונת בשל ההתעצמות של הציונות, בגלל בר כוכבא, והמרד, והגבורה, והקשר לארץ. והרי גם על התנופה הזאת יש כמובן ויכוח, בגלל מי שסבורים שסיפור בר כוכבא הוא סיפור הראוי לגינוי ולא להתפעלות.

25

כך או כך, שינוי תרבותי של ל"ג בעומר מחייב גם חשיבה מעשית. מדוע להשאיר את חופשת הילדים בבתי הספר, אם אינם הולכים בלילה למדורות? ארגוני המורים ודאי לא ימהרו לוותר על החופשה, אבל צריך לומר ביושר: אם אין מדורות, אין לה הצדקה. והאם ועד כמה ומה ללמד בבתי הספר לקראת ל"ג בעומר?. ואם המדורה היא לא להיט סביבתי, מה יהיה על המנגל של יום העצמאות?

30

לפני יותר מעשור הוחלט שהיום הזה הוא גם יום הוקרה לחיילי המילואים. החלטה נכונה. תוכן חדש למועד שמחפש תוכן. גם אגודות הסטודנטים החליטו לחגוג את יום הסטודנט בתאריך הזה. עוד תוכן חדש. לא בטוח ששני אלה מספיקים כדי של"ג בעומר יישאר בתודעתם של רוב הישראלים. אבל אולי לא נורא אם לא יישאר. או שאולי זה הזמן לנסות לחדש. לחזור לחץ וקשת. או להביא עוד יותר ישראלים למירון. או להציע משהו שיהיה ההפך ממדורה – כמו לשתול עצים בל"ג בעומר (אבל אז מה נעשה עם ט"ו בשבט?). דבר אחד צריך להיות ברור: אי אפשר לקיים את ל"ג בעומר רק מכוחו של סיפור נושן. כדי לקיים אותו צריך מסורת של עשייה. בלי מנהג, אין חג.

35

השאלות

1. א. מהו הנושא המרכזי של טקסט א'?

- 1 הסיבה ההלכתית להדלקת מדורות בחג.
2 הסיבות השונות לציון ל"ג בעומר.
3 הדלקת מדורות גורמת לזיהום אוויר ופוגעת בסביבה.
4 כיום אין מנהגים משמעותיים הנהוגים בל"ג בעומר.

2. מה פירוש המילה "איבה"? (טקסט א' שורה 3).

- 1 פחד
2 דאגה
3 מחלוקת
4 שנאה

3. בשורה 6 כתוב: "לאור המדורה, אין צל של הזדמנות, לשוחח על מהות החג ועל צדדיו הנגלים והנסתרים".

א. לפי הטקסט, כיצד נחגג כיום חג ל"ג בעומר? (שורות 1-8).

ב. לפי דעתכם, מדוע כיום במדורות ל"ג בעומר אין שיח על משמעות החג?

---

4. בפסקה הראשונה ובפסקה האחרונה הכותבת מתארת את מדורות ל"ג בעומר באמצעות מילים בעלות **מטען שלילי** (קונוטציה שלילית).

א. העתיקו מפסקאות אלו **שתי** מילים (או צירופי מילים), שיש להן מטען שלילי.

1. _____

2. _____

ב. מה יכולה להיות מטרת הכותבת בשילוב מילים אלה בטקסט?

1 לשכנע את הקוראים שלא להדליק מדורות.

2 ליצור רגשות אשמה אצל הקורא בנוגע למדורות.

3 להדגיש את החסרונות של הדלקת המדורות.

4 לעורר בקורא חשש מפני המדורות.

5. א. מה פירוש המילה "**מהות**"? (טקסט א' שורה 9).

1 סיבה.

2 משמעות.

3 הסבר.

4 קשר.

ב. בשורות 9-10 כתוב: "אני מבקשת להעלות שאלה לסדר חדש ללי"ג בעומר. כזה שיחזיר קצת מהמהות, שיאפשר לנו ולתלמידינו לשאול את השאלות המתבקשות על סיבות החג ומנהגיו".
הסבירו משפט זה במילים שלכם.

---

6. לפניכם צירופי מילים מתוך הטקסט.

כתבו ליד כל צירוף אם הוא צירוף סמיכות או צירוף של שם ותוארו.

סוג הצירוף	צירוף מילים
	זיהום אוויר
	מדורות כיתתיות
	מסורת אמיתית
	התנדבות קהילתית

7.

" חגיגת הילולת רשב"י באמצעות הדלקת אבוקות של אש, היא כנראה הקשר החזק ביותר הידוע לחג ולמנהג האש, ". (טקסט א', שורה 15).

במשפט זה אין –

- שם תואר. ₁
- שם עצם. ₂
- כינוי גוף. ₃
- פועל. ₄

8. הקשר בין המילים הילולה – חגיגה הוא כמו הקשר בין המילים –

- אש – עשן. ₁
- חום – קור. ₂
- שמח – עליו. ₃
- הדליק – דליקה. ₄

9. כתבו במילים את המספרים שבסוגריים.

1. ביום ל"ג בעומר מציינים היום ה - (33) _____ בספירת העומר.
2. בימי העומר נפטרו במגפה (24,000) _____ מתלמידי רבי עקיבא.
3. בשנה שעברה השתתפתי ב (3) _____ מדורות שונות.

10. לפניכם שמות פועל שונים. כתבו ליד כל שם פועל את שם הפעולה המתאים לו.

שם פועל	שם פעולה
לחגוג	
לשוחח	
למצוא	

11. סמנו ליד כל משפט אם הוא פעיל או סביל.

המשפטים	פעיל	סביל
1. חג ל"ג בעומר הוצא מהקשרו	☐ 1	☐ 2
2. אני מבקשת להעלות שאלה לסדר חדש לל"ג בעומר	☐ 1	☐ 2
3. מיותר לציין כי לא הודלקו מדורות גדולות מרכזיות.	☐ 1	☐ 2

12.

א. **בטקסט ב'** בשורה 21 כתוב: "..... לשמור עליו באופן קבוע"
למה מתייחסת המילה **עליו**?

ב. **בטקסט ב'** בשורה 29 כתוב: "... אין לה הצדקה".
למה מתייחסת המילה **לה**?

13. לפניכם קטע מטקסט ב' :

" הדלקת מדורה היא המנהג העיקרי של ל"ג בעומר.

על כן ראוי לשאול לא רק האם להדליק או לא להדליק, אלא גם מה יקרה למועד הזה בלוח השנה בהיעדר מדורות. האם דינו להיעלם מתודעתם של רוב הישראלים? "

א. הסבירו את הקשר בין שורות 9-21 בטקסט א', ובין הציטוט שבמסגרת.

ב. **שערו** מה כותבת טקסט א' הייתה חושבת על קטע זה. האם היא הייתה מסכימה עם כותב טקסט ב' או מתנגדת לדבריו? הסבירו.

---

14. א. בטקסט ב' (שורות 22-26) מציג הכותב **שתי אפשרויות** שעלולות להתרחש

אם לא יודלקו מדורות בל"ג בעומר

ציינו מהן האפשרויות :

1. _____

2. _____

ב. כותרת טקסט ב' מנוסחת כשאלה. **ענו על שאלה זו** על סמך דעתכם האישית:
